

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag worden twee punten toegekend.

Hartoperatie

---

1 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken dat

- door atherosclerose de kransslagader vernauwd / verruwd / minder elastisch is 1
- bij trombose daarin een trombus kan ontstaan / een embolus kan blijven steken / een (bloed)propje de circulatie kan verstoren 1
- waardoor er onvoldoende aanvoer van zuurstofrijk bloed in de hartspier is (met als mogelijk gevolg een hartinfarct) 1

2 maximumscore 1

voorbeelden van een juist voordeel:

- een slagader is elastischer/gespierder
- een slagader is geschikter voor het verwerken van de slagaderlijke druk

3 C

4 E

5 maximumscore 2

- Heparine is nodig om te zorgen dat de stollingsreactie (na doorsnijden van het bloedvat) niet wordt geactiveerd 1
- Protamine is nodig om na de operatie weer normaal stollend bloed te krijgen 1

Onderzoek naar veroudering bij muizen

---

6 maximumscore 1

voorbeelden van een juiste naam:

- ATP-synth(et)ase
- (NADH-)dehydrogenase
- succinaat-Q reductase
- cytochroom-oxydase

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 3 Het antwoord bevat de notie dat <ul style="list-style-type: none"> fouten, gemaakt bij de replicatie van mtDNA, niet hersteld worden waardoor in de mitochondria mutantgenen voorkomen / in de mitochondria het aantal mutantgenen toeneemt als de desbetreffende cellen delen, (steeds) meer cellen mitochondriën bevatten met (steeds meer) mutantgenen en (daardoor) onwerkzame enzymen / een tekort aan enzymen hebben, die nodig zijn voor een goede energieproductie (met als gevolg een gebrekkige energieproductie) 	1 1 1
8	maximumscore 2 De notie dat met het ouder worden <ul style="list-style-type: none"> het aantal cellen met afwijkende mitochondriën / met een gebrekkige energievoorziening toeneemt waaronder ook de haarfollikelcellen, die daardoor minder (snel) haren produceren / waardoor de haren sneller uitvallen (en kale plekken kunnen ontstaan) 	1 1
9	maximumscore 2 voorbeelden van een juiste verklaring: <ul style="list-style-type: none"> – Het triplet met de veranderde base codeert nog steeds voor hetzelfde aminozuur. – De aminozuurverandering in het enzym heeft plaatsgevonden op een voor de werking onbelangrijke plaats. – De (tertiaire) structuur van het eiwit is niet gewijzigd. – De puntmutatie vond plaats in een niet coderend deel (intron) van het gen. <p>per juiste verklaring</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Voor het antwoord 'De mutatie vond plaats in de coderende streng van het mtDNA' wordt geen punt toegekend.</i></p>	1

Onmisbaar eiwit voor de afweer

---

10 A

11 **maximumscore 1**

Doordat de T-(helper)cellen niet geactiveerd kunnen worden, vindt de (contact)activatie/vermeerdering/klonering van B-lymfocyten ook niet plaats.

12 B

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Forensisch onderzoek

---

13 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat

- slijmvliescellen/wangcellen die in het speeksel terecht zijn gekomen 1
- (in de celkern) het complete DNA van een persoon bevatten 1

14 maximumscore 2

Voor vraag 14 moeten altijd 2 punten worden toegekend, ongeacht of er wel of geen antwoord gegeven is, en ongeacht het gegeven antwoord.

15 A

16 B

17 maximumscore 1

Ja, dat is mogelijk. Uit de uitleg moet blijken dat ze voor elk van de loci één allel gemeenschappelijk hebben.

18 B

19 B

20 maximumscore 2

voorbeelden van een juiste oorzaak:

- Er worden meer dan drie / ten minste tien loci onderzocht.
- De mensen hoeven niet uit dezelfde (Amerikaanse) bevolkingsgroep te komen.
- Er zijn meer repeats van deze loci dan die in de steekproef gevonden zijn.

per juiste oorzaak

1

Gezonde Vetten

---

21 maximumscore 1

Vet vlees bevat veel verzadigde vetzuren, / Door het eten van vet vlees stijgt het (LDL) cholesterolgehalte in het bloed, waardoor vetafzetting aan de binnenkant van bloedvaten wordt bevorderd.

22 D

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 1 fosfolipide/glycolipide	
24	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> (bij gebruik van veel zonnebloemolie) zet enzym 1/2/3 zeer veel linolzuur om in arachidonzuur / is enzym 1/2/3 bijna volledig in gebruik voor de omzetting van linolzuur waardoor de omzetting van alfa-linoleenzuur naar DHA wordt verminderd / waardoor weinig enzymmoleculen overblijven voor omzetting van alfa-linoleenzuur 	1 1
25	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> lever vetweefsel (onder de huid / in de buikholte) 	1 1

Cyanobacteriën in hete bronnen

26	A	
27	maximumscore 4 voorbeelden van een juiste organische stikstofverbinding met een juist bestanddeel van een bacterie: <ul style="list-style-type: none"> lipoproteïnen: celmembraan stikstofbasen: chromosoom enzymen: cytoplasma RNA: ribosomen NADH: cytoplasma per juiste organische stikstofverbinding met een juist bestanddeel van een bacterie waarin deze verbinding voorkomt	1 1
28	maximumscore 2 Uit het antwoord moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> bij verminderde lichtintensiteit de intensiteit van de fotosynthese afneemt met als gevolg dat de zuurstofconcentratie daalt / er een anaëroob milieu ontstaat (waardoor de nif-genen aangeschakeld zijn en het nitrogenasecomplex actief wordt) 	1 1
29	B	
30	D	
31	D	

West-Europese duinvalleien bedreigd

32 maximumscore 3

- Zandzegge (pionier): is het meest aanwezig in jonge duinvalleien en steeds minder als de duinvallei in leeftijd toeneemt 1
- Kruiwilg/Parnassia/Krielparnassia (midden successie soort): is het meest aanwezig in duinvalleien van gemiddelde leeftijd en veel minder in jonge en oude duinvalleien 1
- Bitterling/Fioringras/Jacobskruiskruid (late successie soort): is het meest aanwezig in oude duinvalleien en minder in de jongere duinvalleien 1

Opmerking

Voor het in de juiste volgorde (van jong naar oud) noemen van drie juiste plantensoorten, zonder uitleg, wordt één punt gegeven.

33 maximumscore 2

voorbeelden van een juist kenmerk van het zaad, met juiste uitleg:

- Het zaad ontkiemt snel, zodat de groei van de plant eerder start dan bij andere (zaad)planten.
- Er wordt veel zaad geproduceerd, zodat de plantensoort zich meer kan verspreiden dan zijn concurrenten.
- Het zaad is licht van gewicht, zodat het gemakkelijk over grote afstand (door de wind) verspreid wordt.
- Zaad blijft lang houdbaar als zaadbank, zodat er lang op gunstige omstandigheden gewacht kan worden.

per juist kenmerk 1

Opmerking

Voor het noemen van twee juiste kenmerken zonder juiste uitleg wordt één punt toegekend.

34 maximumscore 2

- grazers houden de begroeiing kort, waardoor successie verhinderd wordt 1
- door afvoer van maaiafval wordt verrijking van de bodem voorkomen, waardoor successie naar een hoger successiestadium wordt vertraagd 1

35 B

Vraag	Antwoord	Scores
36	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Het is een dynamisch evenwicht 	1
	<p>voorbeeld van een juiste uitleg: Als het soortenaantal onder S_2 komt, wordt de immigratie groter dan het uitsterven en neemt het aantal soorten toe. Wanneer het aantal soorten boven de S_2 uitkomt wordt de snelheid van uitsterven groter dan de snelheid van immigratie en neemt het soortenaantal weer af.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> een juiste uitleg 	1
37	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> endemische soorten zijn door hun isolatie aangepast aan een situatie met een geringe selectiedruk / met minder concurrenten/ ziekteverwekkers / met een bepaald abiotisch milieu 	1
	<ul style="list-style-type: none"> introductie van een nieuwe soort / verandering van omstandigheden kan de selectiedruk verhogen, waaraan de soort zich onvoldoende kan aanpassen / waaraan een andere soort beter aangepast is 	1
38	D	
39	F	
40	maximumscore 2	
	<p>Een juiste tekst legt verband tussen het negatieve effect van een loslopende hond en een van de doelstellingen van het Natura 2000 gebied in één goedlopende zin.</p>	
	<p>voorbeelden van een juiste en goedlopende tekst:</p> <ul style="list-style-type: none"> Loslopende honden verstoren broedende vogels die beschermd zijn in dit gebied. Door hondenpoep wordt de bodem vermest, waardoor zeldzame plantensoorten overwoekerd kunnen worden. Als honden gaan graven kunnen beschermde plantensoorten verdwijnen. 	
	per juiste en goedlopende tekst	1

Bronvermeldingen

Hartoperatie

afbeelding 1/2 bewerkt naar: P.I.Aaronson & J.P.T.Ward, The cardiovascular system at a glance, 3d edition, 2007, 92

Onderzoek naar veroudering bij muizen

tekst bewerkt naar een artikel van Huup Dassen in NRC, 29-05-2004 en het oorspronkelijke artikel: Martin G., Loeb L.: "Mice and mitochondria" , Nature (429), 27-05-04, 357-359

Onmisbaar eiwit voor de afweer

afbeelding bron: http://www.dana.org/uploadedImages/Images/Content/Images/pub_immunologysrcbk_img_17.jpg

Forensisch onderzoek

afbeelding 1 bron: http://www.biology.arizona.edu/human_bio/problem_sets/DNA_forensics_1/05t.html

afbeelding 2/3 bron: <http://www.genetree.com/resource/resultsAndData.php>
en tabel 1

Gezonde Vetten

afbeelding 1 bewerkt naar: Guilliams T., The use of Fish Oil Supplements in Clinical Practice, The Journal of the American Nutraceutical Association, Vol 8-1 (2005), 22

tabel 1 bewerkt naar: Hermkens E., Gezonde Vetten, Mens & Wetenschap, juni/juli 04, 30-31

Cyanobacteriën in hete bronnen

afbeelding 1 bron: A.Steunou et al.: "In situ analysis of nitrogen fixation in unicellulair thermophilic cyanobacteria inhabiting hot spring microbial mats", PNAS vol. 103-7, 14-02-06, 2400

afbeelding 2 bewerkt naar: Madigan M., Martinko J. & Parker J.: "Brock Biology of Microorganisms", 2003, Prentice Hall Pearson Edu. NJ, 663

West-Europese duinvalleien bedreigd

afbeelding 3 bron: BioData 24.6, 279